

Messier Klub

Digitális rajzok?

A nyár folyamán minimális számú észlelés érkezett a rovathoz, ezeket a rajzokat, képeket az őszi adaghoz „hozzácsapva” tervezzük elszámolni. Mindennek viszont több oka lehet, egyrészt a Mars közeledése csábíthatta el az észlelőket, másrészt a beküldések rendszere (papíron, levélben) nem biztos, hogy az észlelők számára továbbra is előnyös. Ezzel a gondolattal akár hosszabb távon is magyarázhatjuk, hogy miért fogyatkozik meg a Messier-észlelések száma az elektronikus adatközlés villámgyors elterjedése óta.

A mély-ég rovat eddig is nagyobb rugalmasságot tanúsított a beküldések gyakorlatával kapcsolatban; a nyáron pedig teljesen konkrétan fölmerült, hogy az észlelők szeretnék rajzaikat tisztán elektronikus formában juttatni a Messier Klubhoz is. Éles hangú viták is kibontakoztak a levelezőlistákon, amelyekben végül az alábbi álláspontok ütköztek össze.

A konzervatívabb álláspont szerint a rajzos beküldés értéke jóval több, mint az elektronikus beküldésé. A „rajz” húsz, ötven év múlva is „rajz”, az archívumot lapozgatni könnyebb, az észlelő munkája személyesebben jelenik meg benne. Nincs olyan eljárás, amellyel a rajzot tökéletesen reprodukálni lehetne a monitoron; a rajzolás technikai része pedig a papíron való alkotás folyamatát is jelenti, amely folyamatnak szintén nyoma van. A szkennerek a rajzot épp az alkotásfolyamat nyomaitól fosztja meg, amely folyamat viszont a rajz lényegéhez legalább annyira hozzátartozik, mint maga a rajzolt objektum. A technikai részleteken túlmenően tehát – hadd kérjem kölcsön az esztétika műszavát – épp az anyagszerűség diktálná, hogy a papírra készült rajzokat papírhordozón, rajzolt formában kérje rovatumk.

Persze a Messier Klubnál is a beérkezett összes észlelést – legújabbban – digitális fényképezőgéppel is archiváljuk. Mindezt azzal a céllal, hogy később az észlelés szabadabban legyen fölhasználható. Jó lenne például az archívumot elektronikusan publikálni – amire egyelőre humán erőforrás hiányában még nem sok lehetőség látszik.

Haladóbb szellemiségű oldalról fölmerült, hogy a jövőben teljes értékű adatbeküldésnek fogadjuk el, ha az észlelő a munkáját csak digitális formában juttatja el a rovathoz. Ennek az ideje idővel elérkezik majd, különösen, ha ezzel olyan észleléseket gyűjthetnénk, amit más módon nem kapnánk meg. A rajz szkennelése tényleg egyszerűbb, mint a munka másodszeri átrajzolása, s ha az észlelő egy eredeti példányt kíván magának megtartani, az elektronikus beküldés mellett dönthetne.

Ez a lehetőség azonban olyan további, a közölhetőséggel és a homogenitással kapcsolatos, új, jellegében nyomdának nevezhető szempontokat vet föl, amelynek normáit a közeljövőben kell kidolgozni. Hogy a digitális rajzok rendszerezése egyszerű legyen, meg kell határoznunk a szabványos felbontást és a látómező átmérőjét pixel-

ben, a színmélységet, a fájl formátumát, az eredeti fehér megengedhető maximális szűrkeségét. Kell egy szabály, amely rögzíti az észlelés szöveges és numerikus adatait tartalmazó rekord formátumát, és mindezt célszerű nevezéktannal kell hivatkoznunk.

Nyerges Gyula hívta föl a figyelmünket, hogy ehhez az észlelőknek is rendelkeznie kell majd olyan szkennerrel, ami tudja az előírt felbontást, továbbá egy adatbeküldő programmal, ami szabványos formátumban tárolja és továbbítja az adatokat a rovatvezető felé. Addig azonban marad a hagyományos beküldési metódus, papíron grafitfittal, mert jelenleg ez az egyetlen módszer az adatok egységes kezelésére.

Remélhetőleg hamarosan letisztulnak a szempontok, és definiálhatunk egy szabványos formátumot digitális beküldés céljára. Így elvileg lehetséges, hogy 2004-től digitálisan is elfogadjuk a rajzokat – az észlelők oldaláról ennek technikai feltételeit kell megteremteni.

Addig viszont kérem az észlelőket, hogy segítsenek a részletek kimunkálásában, és esetlegesen szoftveres-hardveres javaslatokkal, a digitalizálódást segítő munkájukkal segítsék a rovat működését. Lehetne például egy olyan archiváló rendszert írni az MCSE-szerverre, amelyre rá lehet küldeni rajzokat, szabadon le lehet tölteni – később a digitális beküldést egységesen az MCSE-szerverre lehetne címezni, az érdeklődők pedig azonnal látnák a többiek munkáját. Ez sok társadalmi munkával jár, sok szakértelmet kíván, így mindazok segítségét kérem, akik úgy érzik, tudnának segíteni ez ügyben.

Addig pedig várjuk a nyáron, ősszel készült rajzokat, hogy a Meteorban is be tudjuk ezeket mutatni. Végül még egy gondolat: én magam épp tíz éve, mint egész kezdő beküldő, el sem tudtam képzelni, hogy mit kezdenek az én rajzaimmal a rovatok, ha elküldöm őket. A most hasonló cipőben járó lehetséges új észlelőket a Meteoron keresztül arra kérem, nyugodtan tegyék be rajzaikat borítékba, küldjék el, és hamarosan viszontlátják a munkájukat!

SZABÓ M. GYULA

**2003. november 7–9.
BANACAT-15 Baján, a szegedi úti csillagvizsgálóban!
Terítéken: a mély-ég észlelés!**

Részvételi díj: 2000 Ft/fő, amiben pénteki vacsora és szombati ebéd, valamint fűtött helyiségekben hálósákos-laticelles alvás 2 éjszakára van benne. A szombati reggeli és vacsora fakultatív, valamint az italfogyasztás is az (némi alap mennyiségű vörösbor és sör benne lesz a közös bográcsos étkezésekben).

Gyülekező 7-én, pénteken, az esti órákban (17 órától).

Előadásokkal jelentkezni: hege@electra.bajaobs.hu

Tervezett előadások: Kereszty Zsolt: dél-afrikai mély-ég észlelések

Szabó Gyula: Új CCD képfeldolgozási módszer

Hegedüs Tibor: 2003. évi konferencia-beszámoló, úti beszámoló...

...és persze a szokásos CCD-céllövészet mindkét éjszaka!